Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΆΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΎ ΕΙΣΑΓΓΕΛΈΑ
SÁNCHEZ-BORDONA
της 29ης Απριλίου 2021 [1]

Υπόθεση C-301/20

UE,
HC
κατά
Vorarlberger Landes- und Hypotheken-Bank AG,
παρισταμένης της:
Κληρονομίας του VJ

[αίτηση του Oberster Gerichtshof
(Ανωτάτου Δικαστηρίου, Αυστρία)
για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως]

«Προδικαστική παραπομπή – Χώρος ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης – Κανονισμός (ΕΕ) 650/2012 – Ευρωπαϊκό κληρονομητήριο – Κύρος επικυρωμένου αντιγράφου χωρίς ημερομηνία λήξεως ισχύος – Αποτελέσματα του κληρονομητηρίου για πρόσωπα κατονομαζόμενα σε αυτό που δεν έχουν ζητήσει την έκδοσή του – Χρονικό σημείο εκτιμήσεως του κύρους του αντιγράφου»

1. Ο κανονισμός (ΕΕ) 650/2012 [2] καθιερώνει, στο πλαίσιο της εσωτερικής αγοράς, το ευρωπαϊκό κληρονομητήριο και ρυθμίζει λεπτομερώς το καθεστώς εκδόσεως και τα αποτελέσματά του. Σκοπός του κληρονομητηρίου είναι οι κληρονόμοι, οι κληροδόχοι, οι εκτελεστές διαθήκης ή οι διαχειριστές της κληρονομιαίας περιουσίας να μπορούν να αποδεικνύουν ευχερώς την ιδιότητα ή/και τα δικαιώματα και τις εξουσίες τους σε οποιοδήποτε κράτος μέλος.

2. Το Δικαστήριο έχει ήδη αποφανθεί, με σειρά αποφάσεων, επί του ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου [3]. Το Oberster Gerichtshof (Ανώτατο Δικαστήριο, Αυστρία) υποβάλλει εν προκειμένω στο Δικαστήριο τρία προδικαστικά ερωτήματα σε σχέση με πτυχές του εν λόγω

[1] Γλώσσα του πρωτοτύπου: η ισπανική.

[2] Κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 4ης Ιουλίου 2012, σχετικά με τη διεθνή δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δίκαιο, την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων, την αποδοχή και εκτέλεση δημόσιων εγγράφων στον τομέα της κληρονομικής διαδοχής και την καθιέρωση ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου (ΕΕ 2012, L 201, σ. 107, στο εξής: κανονισμός). Εφαρμόζεται σε όλα τα κράτη μέλη πλην της Ιρλανδίας και της Δανίας.

[3] Αποφάσεις της 1ης Μαρτίου 2018, Mahnkopf (C-558/16, EU:C:2018:138), και της 17ης Ιανουαρίου 2019, Brisch (C-102/18, EU:C:2019:34).

εγγράφου που δεν έχουν ακόμη εξεταστεί: το τρίτο –στο οποίο, καθ' υπόδειξιν του Δικαστηρίου, πρόκειται να περιοριστούν οι παρούσες προτάσεις– αφορά τη χρονική ισχύ[4] επικυρωμένου αντιγράφου του κληρονομητηρίου και το δικονομικό στάδιο κατά το οποίο αυτή ελέγχεται.

3. Τόσο στην εθνική πρακτική όσο και στη θεωρία[5] υφίστανται αποκλίνουσες, ως προς το σημείο αυτό, ερμηνείες του κανονισμού, πράγμα που επιβεβαιώνει τη λυσιτέλεια του προδικαστικού ερωτήματος. Με την απάντησή του, το Δικαστήριο θα συμβάλει στην ενίσχυση της ασφάλειας δικαίου κατά τη χρήση των αντιγράφων του ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου, διευκολύνοντας κατ' αυτόν τον τρόπο την ενσωμάτωσή του στις έννομες τάξεις των κρατών μελών.

I. Το νομικό πλαίσιο. Ο κανονισμός 650/2012

4. Κατά την αιτιολογική σκέψη 7:

«Θα πρέπει να διευκολυνθεί η ομαλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς μέσω της εξάλειψης των εμποδίων για την ελεύθερη κυκλοφορία των πολιτών, οι οποίοι αντιμετωπίζουν σήμερα δυσκολίες στην προσπάθειά τους να ασκήσουν τα δικαιώματά τους στο πλαίσιο μιας κληρονομικής διαδοχής που έχει διασυνοριακές επιπτώσεις. Στον ευρωπαϊκό χώρο δικαιοσύνης, οι πολίτες θα πρέπει να μπορούν να οργανώσουν εκ των προτέρων την κληρονομική τους διαδοχή. Θα πρέπει να κατοχυρώνονται με αποτελεσματικότητα τα δικαιώματα των κληρονόμων και των κληροδόχων, των άλλων οικείων προσώπων που σχετίζονται με τον θανόντα, καθώς και των κληρονομικών δανειστών.»

5. Η αιτιολογική σκέψη 67 έχει ως εξής:

«Η γρήγορη, ομαλή και αποτελεσματική διευθέτηση των διαδοχών με διασυνοριακές επιπτώσεις εντός της Ένωσης προϋποθέτει ότι οι κληρονόμοι, οι κληροδόχοι, οι εκτελεστές διαθήκης και οι διαχειριστές της κληρονομιαίας περιουσίας θα πρέπει να μπορούν να αποδείξουν ευχερώς την ιδιότητα ή/και τα δικαιώματα και τις εξουσίες τους σε άλλο κράτος μέλος, π.χ. στο κράτος μέλος στο οποίο υπάρχει κληρονομιαία περιουσία. Για να μπορούν να το πράξουν, ο παρών κανονισμός θα πρέπει να προβλέπει τη δημιουργία ενός ενιαίου πιστοποιητικού, του ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου (εφεξής "κληρονομητήριο") που θα εκδίδεται προς χρήση σε άλλο κράτος μέλος. Με σκοπό την τήρηση της αρχής της επικουρικότητας, το κληρονομητήριο δεν θα πρέπει να αντικαθιστά εσωτερικά έγγραφα που τυχόν υφίστανται για παρόμοιους σκοπούς στα κράτη μέλη.»

6. Κατά την αιτιολογική σκέψη 71:

«Το κληρονομητήριο θα πρέπει να παράγει τα ίδια αποτελέσματα σε όλα τα κράτη μέλη. Δεν θα πρέπει να συνιστά εκτελεστό τίτλο αυτοδικαίως αλλά θα πρέπει να έχει αποδεικτική ισχύ και θα πρέπει να τεκμαίρεται ότι πιστοποιεί επακριβώς τα στοιχεία που έχουν καθοριστεί σύμφωνα με

[4] Στη διάταξη περί παραπομπής, καθώς και στον ίδιο τον κανονισμό, γίνεται λόγος για «περίοδο ισχύος» του αντιγράφου. Θα ήταν ενδεχομένως προτιμότερο ο όρος «ισχυρός» να περιορίζεται στην απουσία πλημμελειών που μπορούν να οδηγήσουν σε ακύρωση ορισμένης πράξεως και, για την επίκληση των ιδιοτήτων της πράξεως αυτής που της επιτρέπουν να παραγάγει αποτελέσματα εντός συγκεκριμένης χρονικής περιόδου, να χρησιμοποιείται ο όρος «αποτελέσματα» ή «διάρκεια». Μετά την παρέλευση της περιόδου αυτής, εξαντλούνται τα *αποτελέσματα* της πράξεως, ακόμη και ελλείψει λόγων *ακυρότητας*. Παρά ταύτα, στο πλαίσιο της υπό κρίση προδικαστικής παραπομπής, χρησιμοποιώ αμφότερους τους όρους ως εάν ήταν συνώνυμοι.

[5] Διάταξη περί παραπομπής, σημεία 7 και 8. Ως προς τη θεωρία, με αντιπροσωπευτικές αναφορές στις διάφορες απόψεις, βλ. Bergquist, U., «Muss ein Europäisches Nachlasszeugnis nicht nur im Zeitpunkt der Antragsstellung bei dem Grundbuchamt, sondern auch bei Vollendung der Grundbucheintragung gültig sein?», *IPRax*, 2020, σ. 232. Η συζήτηση, ειδικά στην Αυστρία και τη Γερμανία, αφορά, ιδίως, την καταχώριση στο βιβλίο μεταγραφών.

το δίκαιο το οποίο είναι εφαρμοστέο στην κληρονομική διαδοχή ή σύμφωνα με οποιοδήποτε άλλο δίκαιο εφαρμοστέο σε συγκεκριμένα στοιχεία, όπως το ουσιαστικό κύρος των διατάξεων τελευταίας βουλήσεως. […] Οποιοδήποτε πρόσωπο προβαίνει σε πληρωμές ή παραδίδει κληρονομιαία περιουσία σε πρόσωπο το οποίο αναφέρεται στο κληρονομητήριο ως δικαιούμενο να αποδεχθεί τέτοια πληρωμή ή περιουσία ως κληρονόμος ή κληροδόχος θα πρέπει να τυγχάνει κατάλληλης προστασίας εφόσον έχει ενεργήσει καλή τη πίστει βασιζόμενο στην ακρίβεια των πληροφοριών που πιστοποιούνται στο κληρονομητήριο. Η ίδια προστασία θα πρέπει να παρέχεται σε οιοδήποτε πρόσωπο το οποίο, βασιζόμενο στην ακρίβεια των πληροφοριών που πιστοποιούνται στο κληρονομητήριο, αγοράζει ή αποδέχεται κληρονομιαία περιουσία από πρόσωπο το οποίο αναφέρεται στο κληρονομητήριο ως δικαιούμενο να διαθέτει τέτοια περιουσία. Η προστασία θα πρέπει να παρέχεται εφόσον υποβάλλονται επικυρωμένα αντίγραφα που εξακολουθούν να ισχύουν. Το κατά πόσον η απόκτηση περιουσιακού στοιχείου από τρίτο είναι πραγματική δεν θα πρέπει να άπτεται του παρόντος κανονισμού.»

7. Το άρθρο 62 («Καθιέρωση ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου») ορίζει στην παράγραφό του 1:

«Με τον παρόντα κανονισμό δημιουργείται ευρωπαϊκό κληρονομητήριο (εφεξής “κληρονομητήριο”) το οποίο εκδίδεται προς χρήση σε άλλο κράτος μέλος και παράγει τα αποτελέσματα που αναφέρονται στο άρθρο 69.»

8. Κατά το άρθρο 63 («Σκοπός του κληρονομητηρίου»):

«1. Το κληρονομητήριο προορίζεται προς χρήση των κληρονόμων, των κληροδόχων που έχουν άμεσα δικαιώματα στην κληρονομία και των εκτελεστών της διαθήκης ή των διαχειριστών της κληρονομιαίας περιουσίας, οι οποίοι πρέπει να επικαλεσθούν σε άλλο κράτος μέλος την ιδιότητά τους ή να ασκήσουν αντιστοίχως τα δικαιώματά τους ως κληρονόμων ή κληροδόχων ή/και τις εξουσίες τους ως εκτελεστών της διαθήκης ή διαχειριστών της κληρονομιαίας περιουσίας.

2. Το κληρονομητήριο μπορεί να χρησιμοποιηθεί ιδίως για να αποδειχθούν ένα ή περισσότερα από τα ακόλουθα:

α) η ιδιότητα ή/και τα δικαιώματα εκάστου κληρονόμου ή, κατά περίπτωση, κληροδόχου που μνημονεύεται στο κληρονομητήριο και οι κληρονομικές μερίδες που τους αντιστοιχούν·

β) η απόδοση ενός ή περισσότερων συγκεκριμένων περιουσιακών στοιχείων που αποτελούν τμήμα της περιουσίας στον ή τους κληρονόμους ή, κατά περίπτωση, στον ή τους κληροδόχους που μνημονεύονται στο κληρονομητήριο·

γ) οι εξουσίες του προσώπου που καθορίζεται στο κληρονομητήριο για να εκτελέσει τη διαθήκη ή να διαχειρισθεί την κληρονομιαία περιουσία.»

9. Το άρθρο 65 («Αίτηση έκδοσης κληρονομητηρίου») ορίζει στην παράγραφό του 1 τα εξής:

«Το κληρονομητήριο εκδίδεται κατόπιν αιτήσεως οποιουδήποτε από τα πρόσωπα που προβλέπονται στο άρθρο 63 παράγραφος 1 (εφεξής του “αιτούντος”).»

10. Το άρθρο 69 («Αποτελέσματα του κληρονομητηρίου») προβλέπει τα εξής:

«1. Το κληρονομητήριο παράγει τα αποτελέσματά του σε όλα τα κράτη μέλη χωρίς να απαιτείται καμία ειδική διαδικασία.

2. Τεκμαίρεται ότι το κληρονομητήριο πιστοποιεί επακριβώς τα στοιχεία που έχουν εξακριβωθεί σύμφωνα με το δίκαιο το οποίο είναι εφαρμοστέο στην κληρονομική διαδοχή ή σύμφωνα με οποιοδήποτε άλλο δίκαιο είναι εφαρμοστέο σε συγκεκριμένα στοιχεία. Το πρόσωπο που καθορίζεται στο κληρονομητήριο ως κληρονόμος, κληροδόχος, εκτελεστής διαθήκης ή διαχειριστής της κληρονομιαίας περιουσίας τεκμαίρεται ότι έχει την ιδιότητα που αναφέρεται στο κληρονομητήριο ή/και ότι κατέχει τα δικαιώματα ή τις εξουσίες που προσδιορίζονται στο κληρονομητήριο, χωρίς άλλες προϋποθέσεις ή/και περιορισμούς όσον αφορά τα εν λόγω δικαιώματα ή εξουσίες εκτός από τα προβλεπόμενα στο κληρονομητήριο.

3. Κάθε πρόσωπο, το οποίο ενεργεί βάσει των πληροφοριών που πιστοποιούνται στο κληρονομητήριο και προβαίνει σε πληρωμές ή παραδίδει περιουσιακά στοιχεία σε πρόσωπο που καθορίζεται στο κληρονομητήριο ως νομιμοποιούμενο να αποδεχθεί πληρωμή ή περιουσιακό στοιχείο, τεκμαίρεται ότι συναλλάχθηκε με πρόσωπο νομιμοποιημένο να αποδεχτεί πληρωμές ή περιουσιακά στοιχεία, εκτός εάν γνωρίζει ότι το περιεχόμενο του κληρονομητηρίου δεν είναι ακριβές ή εάν το αγνοεί λόγω βαρείας αμελείας.

[…]»

11. Κατά το άρθρο 70 («Επικυρωμένα αντίγραφα του κληρονομητηρίου»):

«1. Η αρχή έκδοσης φυλάσσει το πρωτότυπο του κληρονομητηρίου και εκδίδει ένα ή περισσότερα επικυρωμένα αντίγραφα στον αιτούντα και σε οποιοδήποτε πρόσωπο αποδεικνύει έννομο συμφέρον.

2. Η αρχή έκδοσης, για τους σκοπούς του άρθρου 71 παράγραφος 3 και του άρθρου 73 παράγραφος 2, τηρεί κατάλογο των προσώπων για τα οποία έχουν εκδοθεί επικυρωμένα αντίγραφα σύμφωνα με την παράγραφο 1.

3. Τα εκδιδόμενα επικυρωμένα αντίγραφα ισχύουν για ορισμένη περίοδο έξι μηνών η οποία επισημαίνεται στο επικυρωμένο αντίγραφο ως καταληκτική ημερομηνία. Σε εξαιρετικές, δεόντως αιτιολογημένες, περιπτώσεις η αρχή έκδοσης δύναται, κατά παρέκκλιση, να εγκρίνει μια μακρότερη προθεσμία ισχύος. Μόλις παρέλθει η περίοδος αυτή, οποιοσδήποτε κατέχει επικυρωμένο αντίγραφο πρέπει, προκειμένου να είναι σε θέση να χρησιμοποιήσει το κληρονομητήριο για τους σκοπούς που αναφέρονται στο άρθρο 63, να ζητήσει την παράταση της περιόδου ισχύος του επικυρωμένου αντιγράφου ή να ζητήσει νέο επικυρωμένο αντίγραφο από την εκδίδουσα αρχή.»

12. Κατά το άρθρο 71 («Διόρθωση, τροποποίηση ή ανάκληση του κληρονομητηρίου»):

«1. Η εκδίδουσα αρχή, κατ' αίτηση οποιουδήποτε προσώπου αποδεικνύει έννομο συμφέρον ή αυτεπαγγέλτως, διορθώνει το κληρονομητήριο σε περίπτωση λάθους εκ παραδρομής.

2. Η εκδίδουσα αρχή, κατ' αίτηση οποιουδήποτε προσώπου αποδεικνύει έννομο συμφέρον ή, εφόσον αυτό είναι δυνατόν δυνάμει της εθνικής νομοθεσίας, αυτεπαγγέλτως, τροποποιεί ή ανακαλεί το κληρονομητήριο εφόσον αποδεικνύεται ότι το κληρονομητήριο ή μεμονωμένα στοιχεία του δεν είναι ακριβή.

3. Η εκδίδουσα αρχή γνωστοποιεί αμελλητί σε όλα τα πρόσωπα για τα οποία έχουν εκδοθεί επικυρωμένα αντίγραφα του κληρονομητηρίου σύμφωνα με το άρθρο 70 παράγραφος 1 κάθε διόρθωση, τροποποίηση ή ανάκλησή του.»

II. Τα πραγματικά περιστατικά, η διαφορά και τα προδικαστικά ερωτήματα

13. Αντικείμενο της διαφοράς είναι η αίτηση των μερών να τους αποδοθούν παρακατεθέντα πράγματα που έχουν τεθεί υπό δικαστική μεσεγγύηση [6].

14. Ο πρώτος εκ των μερών, πατέρας των HC και UE, απεβίωσε στις 5 Μαΐου 2017. Η τελευταία συνήθης διαμονή του ήταν στην Ισπανία και η διαδικασία κληρονομικής διαδοχής του διεκπεραιώθηκε στη χώρα αυτή, ενώπιον συμβολαιογράφου, σύμφωνα με το ισπανικό δίκαιο.

15. Προκειμένου να αποδείξουν, στην Αυστρία, ότι είναι εξ ημισείας κληρονόμοι του πατέρα τους (πρώτου εκ των μερών), οι HC και UE προσκόμισαν επικυρωμένο αντίγραφο του ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου που είχε εκδοθεί από τον Ισπανό συμβολαιογράφο, σύμφωνα με τα άρθρα 62 επ. του κανονισμού.

16. Το κληρονομητήριο είχε εκδοθεί από τον Ισπανό συμβολαιογράφο κατ' αίτησην της HC, σύμφωνα με το έντυπο V του εκτελεστικού κανονισμού (ΕΕ) 1329/2014 [7]. Ο UE από κοινού με την HC κατονομάζονται στο παράρτημα IV του εν λόγω εντύπου ως εξ ημισείας κληρονόμοι.

17. Στο αντίστοιχο πεδίο του επικυρωμένου αντιγράφου (στήλη «Ισχύει έως») [8] αναγραφόταν ότι η διάρκειά του ήταν για αόριστο χρόνο.

18. Με απόφαση της 17ης Σεπτεμβρίου 2018, το Bezirksgericht Bregenz (ειρηνοδικείο Bregenz, Αυστρία) απέρριψε την αίτηση αποδόσεως των πραγμάτων.

19. Με απόφαση της 28ης Ιανουαρίου 2019, το Landesgericht Feldkirch (πρωτοδικείο Feldkirch, Αυστρία), δικάζον σε δεύτερο βαθμό, επικύρωσε την πρωτόδικη απόφαση με το σκεπτικό ότι:

– μόνον το πρόσωπο που αιτήθηκε την έκδοση του κληρονομητηρίου είναι σε θέση να αποδείξει τα δικαιώματά του βάσει του αντιγράφου ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου·

– η έκδοση κληρονομητηρίου αόριστης διάρκειας ισχύος αντιβαίνει στην επιταγή περί διάρκειας ορισμένου χρόνου του άρθρου 70, παράγραφος 3, του κανονισμού. Πρέπει, συνεπώς, να αντιμετωπιστεί ως πιστοποιητικό με κανονική διάρκεια ισχύος έξι μηνών από την ημερομηνία εκδόσεώς του [9]·

– το αντίγραφο του κληρονομητηρίου, προκειμένου να μπορεί να αναπτύξει το νομιμοποιητικό αποτέλεσμά του, πρέπει να ισχύει όχι μόνον κατά την υποβολή της αιτήσεως αλλά και κατά την έκδοση της αποφάσεως του πρωτοβάθμιου δικαστηρίου.

6 Μεσεγγυούχος είναι μια τράπεζα [η Vorarlberger Landes- und Hypotheken-Bank AG, 6900 Bregenz (Αυστρία)], η οποία ζήτησε τη δικαστική μεσεγγύηση των πραγμάτων (μετρητών και αξιογράφων) διότι είχαν εγερθεί αντιτιθέμενες αξιώσεις επ' αυτών και δεν υπήρχε βεβαιότητα ως προς τα δικαιώματα των μερών. Κατά το αυστριακό δίκαιο, οι υπό δικαστική μεσεγγύηση αξίες μπορούν να αποδοθούν μόνο με κοινή γραπτή αίτηση των μερών ή βάσει δικαστικής αποφάσεως που έχει αποκτήσει ισχύ δεδικασμένου.

7 Εκτελεστικός κανονισμός της Επιτροπής, της 9ης Δεκεμβρίου 2014, για τη σύνταξη των εντύπων που αναφέρονται στον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 650/2012 (ΕΕ 2014, L 359, σ. 30).

8 Στην ισπανική απόδοση του εντύπου το επίθετο που χρησιμοποιείται είναι πράγματι αρσενικού γένους («Es válido hasta»), γεγονός που θα μπορούσε να δημιουργήσει σύγχυση ως προς το εάν αφορά την ισχύ του αντιγράφου ή του ίδιου του κληρονομητηρίου. Δεν συμβαίνει το ίδιο σε άλλες αποδόσεις, όπως η γαλλική, η ιταλική ή η πορτογαλική («elle est valable», «è valida fino al», «válida até», αντιστοίχως).

9 Στην πραγματικότητα, ο χρονικός περιορισμός στον οποίον αναφέρεται το άρθρο αυτό αφορά το αντίγραφο και όχι το κληρονομητήριο (βλ. υποσημείωση 8 των παρουσών προτάσεων).

20. Οι HC και UE άσκησαν αναίρεση ενώπιον του Oberster Gerichtshof (Ανωτάτου Δικαστηρίου, Αυστρία), το οποίο υποβάλλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Έχει το άρθρο 70, παράγραφος 3, του κανονισμού (ΕΕ) 650/2012, σχετικά με τη διεθνή δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δίκαιο, την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων, την αποδοχή και εκτέλεση δημόσιων εγγράφων στον τομέα της κληρονομικής διαδοχής και την καθιέρωση ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου, την έννοια ότι αντίγραφο του κληρονομητηρίου που, κατά παράβαση της διατάξεως αυτής, εκδόθηκε για αόριστη διάρκεια, χωρίς μνεία ημερομηνίας λήξεως:

α. ισχύει και παράγει αποτελέσματα για αόριστο χρόνο, ή

β. ισχύει μόνο για περίοδο έξι μηνών από την ημερομηνία εκδόσεως του επικυρωμένου αντιγράφου, ή

γ. ισχύει μόνο για περίοδο έξι μηνών που αρχίζει να τρέχει από άλλη ημερομηνία, ή

δ. είναι ανίσχυρο και ακατάλληλο για χρήση για τους σκοπούς του άρθρου 63 του κανονισμού 650/2012;

2) Έχει το άρθρο 65, παράγραφος 1, σε συνδυασμό με το άρθρο 69, παράγραφος 3, του κανονισμού (ΕΕ) 650/2012, σχετικά με τη διεθνή δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δίκαιο, την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων, την αποδοχή και εκτέλεση δημόσιων εγγράφων στον τομέα της κληρονομικής διαδοχής και την καθιέρωση ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου, την έννοια ότι το κληρονομητήριο παράγει τα αποτελέσματά του υπέρ όλων των προσώπων τα οποία κατονομάζονται σε αυτό ως κληρονόμοι, κληροδόχοι, εκτελεστές διαθήκης ή διαχειριστές της κληρονομιαίας περιουσίας, με συνέπεια να μπορούν να χρησιμοποιήσουν το κληρονομητήριο σύμφωνα με το άρθρο 63 του κανονισμού 650/2012 και τα πρόσωπα εκείνα που δεν ζήτησαν τα ίδια την έκδοσή του;

3) Έχει το άρθρο 69, σε συνδυασμό με το άρθρο 70, παράγραφος 3, του κανονισμού 650/2012 την έννοια ότι το νομιμοποιητικό αποτέλεσμα του επικυρωμένου αντιγράφου κληρονομητηρίου πρέπει να αναγνωρίζεται, εάν το αντίγραφο αυτό ήταν ακόμη σε ισχύ κατά την αρχική προσκόμισή του, αλλά η ισχύς του έληξε πριν από την έκδοση της ζητούμενης αποφάσεως της αρχής, ή μήπως η διάταξη αυτή δεν αντιτίθεται σε εθνική νομοθεσία κατά την οποία το κληρονομητήριο πρέπει να είναι σε ισχύ και κατά τον χρόνο εκδόσεως της αποφάσεως;»

III. Η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου

21. Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως περιήλθε στο Δικαστήριο στις 7 Ιουλίου 2020.

22. Γραπτές παρατηρήσεις κατέθεσαν η Γερμανική, η Αυστριακή, η Ισπανική και η Ουγγρική Κυβέρνηση, καθώς και η Επιτροπή. Δεν κρίθηκε αναγκαία η διεξαγωγή επ' ακροατηρίου συζητήσεως.

IV. Ανάλυση

23. Με το τρίτο προδικαστικό ερώτημα, το μοναδικό επί του οποίου θα εκφέρω άποψη, το αιτούν δικαστήριο ζητεί την ερμηνεία των άρθρων 69 και 70, παράγραφος 3, του κανονισμού.

24. Το ερώτημα, όπως είναι διατυπωμένο, παρουσιάζει δύο περιπτώσεις ως εάν ήταν εναλλακτικές, καθ' ό μέρος τοποθετεί στο ίδιο επίπεδο το νομιμοποιητικό αποτέλεσμα που συνδέεται με το επικυρωμένο αντίγραφο του κληρονομητηρίου και τη νομιμοποίηση που παρέχει αυτό καθεαυτό το κληρονομητήριο[10].

25. Από τη δικογραφία προκύπτει ότι το ερώτημα αφορά αποκλειστικώς την ικανότητα του αντιγράφου να παράγει νομιμοποιητικά αποτελέσματα. Δεδομένου ότι η διάρκεια του αντιγράφου είναι χρονικά περιορισμένη, κρίσιμο είναι να καθοριστεί το συγκεκριμένο χρονικό σημείο κατά το οποίο η αρχή ενώπιον της οποίας προσκομίζεται το αντίγραφο οφείλει να ελέγξει εάν αυτό ισχύει ή εξακολουθεί να ισχύει, από χρονικής απόψεως.

26. Προς τούτο, υφίστανται, κατ' αρχήν, δύο επιλογές: α) η εξέταση πρέπει να γίνει λαμβανομένης υπόψη της ημερομηνίας κατά την οποία κατατίθεται η αίτηση συνοδευόμενη από το αντίγραφο· β) η εξέταση αυτή μπορεί να πραγματοποιηθεί και με βάση τον χρόνο κατά τον οποίον η αρμόδια αρχή οφείλει να αποφανθεί επί της εν λόγω αιτήσεως.

27. Προτού υπεισέλθω στο ζήτημα των δύο αυτών επιλογών, θα εξετάσω ορισμένες πτυχές του κανονισμού που μπορούν να ρίξουν φως στη συγκεκριμένη διαφορά.

A. Το ευρωπαϊκό κληρονομητήριο

28. Σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη 7 του κανονισμού, σκοπός του κληρονομητηρίου είναι να διευκολυνθεί η ομαλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς μέσω της εξάλειψης των εμποδίων για την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων που επιθυμούν να ασκήσουν τα δικαιώματά τους στο πλαίσιο μιας κληρονομικής διαδοχής που έχει διασυνοριακές επιπτώσεις.

29. Προς τον σκοπό αυτόν, δίδεται ιδιαίτερη προσοχή στην αποτελεσματική κατοχύρωση των δικαιωμάτων των κληρονόμων, των κληροδόχων και των άλλων οικείων προσώπων που σχετίζονται με τον θανόντα, καθώς και των κληρονομικών δανειστών.

30. Στον σκοπό αυτόν ανταποκρίνεται ευθέως η καθιέρωση του κληρονομητηρίου το οποίο, μετά την έκδοσή του σε κράτος μέλος, παρέχει «σε κάθε κληρονόμο, κληροδόχο ή άλλο δικαιούχο που μνημονεύεται σε αυτό τη δυνατότητα να αποδεικνύει εντός άλλου κράτους μέλους την ιδιότητα και τα κληρονομικά του δικαιώματα»[11].

[10] Λαμβανομένου υπόψη ότι μόνον το αντίγραφο του κληρονομητηρίου κυκλοφορεί και όχι το ίδιο το κληρονομητήριο (βλ. σημείο 37 των παρουσών προτάσεων), ορισμένες διατάξεις του κανονισμού σχετικά με τον σκοπό του κληρονομητηρίου ή τα αποτελέσματά του ισχύουν, στην πράξη, και για το αντίγραφο, ως αντανάκλαση του πρώτου. Δεν ισχύει το ίδιο, ωστόσο, όσον αφορά τη χρονική ισχύ εκάστου εγγράφου: η ισχύς του αντιγράφου λήγει έξι μήνες μετά την έκδοσή του, ακόμη και αν το κληρονομητήριο παραμένει σε ισχύ.

[11] Αποφάσεις της 12ης Οκτωβρίου 2017, Kubicka (C-218/16, EU:C:2017:755, σκέψη 59), και της 1ης Μαρτίου 2018, Mahnkopf (C-558/16, EU:C:2018:138, σκέψη 36).

1. Το καθεστώς εκδόσεως και τα αποτελέσματα

31. Το κληρονομητήριο έχει χαρακτηριστικά τα οποία, σε περιπτώσεις διασυνοριακής κληρονομικής διαδοχής, παρέχουν, κατά κανόνα, πλεονεκτήματα σε σύγκριση με παρόμοιου χαρακτήρα εθνικά έγγραφα.

32. Η ικανότητα του κληρονομητηρίου να παρέχει τα πλεονεκτήματα αυτά απορρέει από το καθεστώς εκδόσεώς του [12]. Το πιστοποιητικό:

– ζητείται, μέσω εντύπου [13], από αρχή που έχει διεθνή δικαιοδοσία κατά τον κανονισμό και καθ' ύλην αρμοδιότητα να επιληφθεί της διαδοχής στην έννομη τάξη στην οποία υπάγεται·

– εκδίδεται σε ενιαίο και λεπτομερές έντυπο, με περιορισμένο ελεύθερο κείμενο, το οποίο διατίθεται στις διάφορες επίσημες γλώσσες της Ευρωπαϊκής Ένωσης·

– τηρουμένων των αποδεικτικών διαδικασιών που προβλέπονται από τα εθνικά δίκαια, η εκδίδουσα αρχή οφείλει να ελέγξει, πριν από την έκδοσή του, τα στοιχεία που θα πιστοποιεί το κληρονομητήριο και να λάβει τα αναγκαία μέτρα για να ενημερώσει όλους τους δικαιούχους της κληρονομικής διαδοχής, πρώτον, σχετικά με την αίτηση και, εν συνεχεία, σχετικά με την έκδοση του κληρονομητηρίου·

– η εκδίδουσα αρχή φυλάσσει το κληρονομητήριο και ασκεί έλεγχο επ' αυτού. Οφείλει να το διορθώσει, κατόπιν αιτήσεως ή αυτεπαγγέλτως, σε περίπτωση λάθους εκ παραδρομής και να το ανακαλέσει ή να το τροποποιήσει εφόσον αποδεικνύεται ότι το κληρονομητήριο ή μεμονωμένα στοιχεία του δεν είναι νομικώς ακριβή·

– οι αποφάσεις της εκδίδουσας αρχής μπορούν, κατά κανόνα, να προσβληθούν δικαστικώς.

33. Συνεπεία του καθεστώτος αυτού και της ενιαίας εμφανίσεως του κληρονομητηρίου, το κληρονομητήριο που εκδίδεται σε ορισμένο κράτος μέλος παράγει αυτομάτως αποτελέσματα στα λοιπά κράτη, ήτοι χωρίς να απαιτείται να μεσολαβήσει οποιαδήποτε διαδικασία.

34. Το κληρονομητήριο δεν ελέγχεται επί της ουσίας στο κράτος μέλος ενώπιον των αρχών του οποίου προσκομίζεται. Επιπλέον, η ανάγκη μεταφράσεως του κληρονομητηρίου για τους σκοπούς της κυκλοφορίας του είναι περιορισμένη, διότι περιορισμένο είναι και το ελεύθερο κείμενο του ενιαίου εντύπου.

35. Το κληρονομητήριο αναπτύσσει τα ίδια αποτελέσματα σε όλα τα κράτη μέλη:

– αποδεικνύει, κατά τρόπο μαχητό, τα στοιχεία που αναγράφονται σε αυτό (και διέπονται από τον κανονισμό)·

– προστατεύει τους καλόπιστους τρίτους·

– παρέχει δικαίωμα καταχώρισης σε μητρώα.

[12] Κεφάλαιο VI του κανονισμού, άρθρα 62 έως 73.

[13] Έντυπο IV του παραρτήματος 4 του εκτελεστικού κανονισμού 1329/2014. Η χρήση του εντύπου αυτού δεν είναι υποχρεωτική: απόφαση της 17ης Ιανουαρίου 2019, Brisch (C-102/18, EU:C:2019:34).

36. Δεν έχει, συνεπώς, σημασία εάν τα έγγραφα που χρησιμοποιούνται στο κράτος μέλος στο οποίο προσκομίζεται το επικυρωμένο αντίγραφο του κληρονομητηρίου έχουν τα ίδια αυτά αποτελέσματα [14].

2. Η κυκλοφορία του κληρονομητηρίου

37. Το πιστοποιητικό δεν κυκλοφορεί σε πρωτότυπο. Σε αντίθεση με άλλα πιστοποιητικά που προβλέπονται για τον ευρωπαϊκό χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης [15] και με τα εθνικά κληρονομητήρια ορισμένων κρατών μελών [16], το κληρονομητήριο του άρθρου 62 του κανονισμού παραμένει στην κατοχή και υπό τον έλεγχο της εκδίδουσας αρχής.

38. Αντιθέτως, η κυκλοφορία πραγματοποιείται μέσω επικυρωμένου αντιγράφου ή αντιγράφων που χορηγούνται «στον αιτούντα και σε οποιοδήποτε πρόσωπο αποδεικνύει έννομο συμφέρον» [17].

39. Το αντίγραφο δίνει πρακτική υπόσταση στα αποτελέσματα του κληρονομητηρίου. Όπως το κληρονομητήριο, το αντίγραφο αρκεί για να αποδείξει τα στοιχεία που αναγράφονται σε αυτό και διέπονται από τον κανονισμό.

40. Η χρήση του κληρονομητηρίου δεν είναι υποχρεωτική [18]. Ωστόσο, εάν χρησιμοποιηθεί, «θα πρέπει να τεκμαίρεται ότι πιστοποιεί επακριβώς τα στοιχεία που έχουν καθοριστεί σύμφωνα με το δίκαιο το οποίο είναι εφαρμοστέο στην κληρονομική διαδοχή ή σύμφωνα με οποιοδήποτε άλλο δίκαιο εφαρμοστέο σε συγκεκριμένα στοιχεία, όπως το ουσιαστικό κύρος των διατάξεων τελευταίας βουλήσεως» [19]. Τα κράτη μέλη δεν μπορούν να απαιτήσουν την προσκόμιση άλλων αποδείξεων ενόσω το τεκμήριο δεν ανατρέπεται.

41. Λόγω της σημασίας που έχει το επικυρωμένο αντίγραφο για τις διασυνοριακές συναλλαγές, το περιεχόμενό του πρέπει να συμφωνεί με τη νομική πραγματικότητα. Προκειμένου να διασφαλιστεί η συμφωνία αυτή:

– το αντίγραφο έχει περιορισμένη διάρκεια ζωής: η διάρκεια ισχύος του (κατά γράμμα η «περίοδος ισχύος» του) περιορίζεται εκ του νόμου, κατά κανόνα, στους έξι μήνες από την ημερομηνία εκδόσεώς του [20]·

– η τροποποίηση, η διόρθωση ή η ανάκληση του κληρονομητηρίου, καθώς και η προσωρινή αναστολή των αποτελεσμάτων του, επηρεάζει αυτομάτως τα αντίγραφα. Ως εκ τούτου, εφόσον συντρέχει κάποια από τις περιστάσεις αυτές, η εκδίδουσα αρχή οφείλει να ενημερώσει

[14] Με άλλα λόγια, τα αποτελέσματα του κληρονομητηρίου καθορίζονται από τον Ευρωπαίο νομοθέτη, οπότε δεν υφίσταται η αμφιβολία, που απαντά συνήθως όσον αφορά την κυκλοφορία αλλοδαπών αποφάσεων και δημοσίων εγγράφων, ως προς το εάν το αλλοδαπό «προϊόν» πρέπει να αντιμετωπίζεται όπως τα εθνικά ή εάν πρέπει να γίνονται σεβαστά τα αποτελέσματα που έχει τούτο στο κράτος προελεύσεως ανεξαρτήτως της αντιστοιχίας ή μη με αυτά που αναγνωρίζονται στις παρόμοιες πράξεις του κράτους υποδοχής.

[15] Παραδείγματος χάριν, η βεβαίωση του άρθρου 53 του κανονισμού (ΕΕ) 1215/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2012, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ 2012, L 351, σ. 1), ή το πιστοποιητικό του άρθρου 9 του κανονισμού (ΕΚ) 805/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Απριλίου 2004, για τη θέσπιση ευρωπαϊκού εκτελεστού τίτλου για μη αμφισβητούμενες αξιώσεις (ΕΕ 2004, L 143, σ. 15). Η σύγκριση αυτή πρέπει να γίνει αντιληπτή υπό την έννοια ότι δεν προδικάζει την ταυτότητα όσον αφορά τη φύση, τον σκοπό ή τα αποτελέσματα των διαφόρων εγγράφων ευρωπαϊκού χαρακτήρα που φέρουν την κοινή ονομασία «πιστοποιητικά».

[16] Όπως το γερμανικό Erbschein.

[17] Άρθρο 70, παράγραφος 1, και αιτιολογική σκέψη 72 του κανονισμού.

[18] Αιτιολογική σκέψη 69 του κανονισμού. Δεν προβλέπεται ούτε η κατά προτίμηση χρήση του ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου. Εναπόκειται αποκλειστικώς στον ενδιαφερόμενο να επιλέξει αν θα χρησιμοποιήσει το ευρωπαϊκό ή το εθνικό κληρονομητήριο.

[19] Αιτιολογική σκέψη 71 του κανονισμού.

[20] Άρθρο 70, παράγραφος 3, του κανονισμού.

αμελλητί τα πρόσωπα στα οποία έχει εκδώσει επικυρωμένα αντίγραφα, προκειμένου να αποτραπεί η καταχρηστική χρησιμοποίηση των τελευταίων [21].

42. Εντούτοις, ο κανονισμός επιτρέπει την παράταση της περιόδου ισχύος (διάρκειας ζωής) ενός αντιγράφου, όταν λήγει η ισχύς του [22]. Εν αντιθέσει προς τη διαδικασία εκδόσεως του αντιγράφου, ο κανονισμός δεν ρυθμίζει το καθεστώς της παρατάσεως.

Β. Χρόνος εκτιμήσεως του κύρους του αντιγράφου

43. Όπως εξέθεσα προηγουμένως, το τρίτο προδικαστικό ερώτημα του αιτούντος δικαστηρίου έχει λάβει διαφορετικές απαντήσεις στην πρακτική των κρατών μελών και στη θεωρία. Συναφώς, οι παρατηρήσεις των κρατών που παρενέβησαν στην παρούσα προδικαστική διαδικασία και της Επιτροπής διαφέρουν μεταξύ τους.

44. Στην πραγματικότητα, το πρώτο ζήτημα που πρέπει να εξεταστεί είναι εάν ο κρίσιμος χρόνος για τον έλεγχο της χρονικής ισχύος του αντιγράφου μπορεί να καθοριστεί κατ' εφαρμογήν του κανονισμού ή εάν, αντιθέτως, δεν τυγχάνει ρύθμισης σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

45. Ως προς το ζήτημα αυτό, υφίστανται (εύλογα) επιχειρήματα που καταλήγουν σε τελείως διαφορετικές λύσεις:

– σύμφωνα με μια πρώτη προσέγγιση, η σιωπή του κανονισμού ως προς το σημείο αυτό μεταθέτει τη σχετική απόφαση στο δίκαιο κάθε κράτους μέλους [23]·

– σύμφωνα με μια δεύτερη προσέγγιση, η απάντηση συνάγεται από τον ίδιο τον κανονισμό. Ορισμένες από τις εκφράσεις του κανονισμού, καθώς και λόγοι συνδεόμενοι με τον σκοπό της διευκόλυνσης της διεκπεραίωσης της διαδοχής, επιτρέπουν να υποστηριχθεί ότι ο κρίσιμος χρόνος για να διαπιστωθεί εάν ένα αντίγραφο είναι έγκυρο από χρονικής απόψεως είναι αυτός της προσκομίσεώς του σε διαδικασία στην οποία πρόκειται να ληφθεί απόφαση βάσει αυτού [24].

46. Με τις επιφυλάξεις που θα εκθέσω στη συνέχεια, οι οποίες συνδέονται με τους πολλαπλούς σκοπούς του κανονισμού –η διευκόλυνση της διεκπεραίωσης της κληρονομικής διαδοχής είναι ένας εξ αυτών–, συντάσσομαι με τη δεύτερη άποψη.

47. Αντιλαμβάνομαι, ωστόσο, ότι θα μπορούσε ευλόγως να τεθεί το ερώτημα του κατά πόσον βούληση του Ευρωπαίου νομοθέτη ήταν, αφού προηγουμένως ρύθμισε λεπτομερώς το καθεστώς εκδόσεως του κληρονομητηρίου, να καθορίσει το χρονικό σημείο ελέγχου του κύρους του αντιγράφου, αποκλείοντας έτσι εθνικές δικονομικές διατάξεις.

[21] Άρθρα 71, παράγραφος 3, και 73, παράγραφος 2, και αιτιολογική σκέψη 72, in fine, του κανονισμού. Αντιθέτως, δεν ενημερώνει άλλα πρόσωπα (βλ. σημείο 54 των παρουσών προτάσεων).

[22] Άρθρο 70, παράγραφος 3, του κανονισμού.

[23] Γραπτές παρατηρήσεις της Αυστριακής Κυβερνήσεως, σημεία 41 επ., και της Ουγγρικής Κυβερνήσεως, σημείο 18. Υπέρ της θέσεως αυτής στη νομολογία, βλ., μεταξύ άλλων, Schmitz, S.D., «Das Europäische Nachlasszeugnis», *RNotZ*, 2017, σ. 269, ιδίως σ. 286.

[24] Την ερμηνευτική αυτή άποψη, όσον αφορά την καταχώριση της ακίνητης περιουσίας στο βιβλίο μεταγραφών, υποστηρίζουν οι Schmidt, J., «Artikel 70 EuErbVO», *beck-online Grosskommentar*, 2020, πλαγιάριθμος 17.5· Perscha, A., «Art 70 EuErbVO. Beglaubigte Abschriften des Zeugnisses», σε Deixler-Hübner, A., και Schauer, M. (εκδ.), *Kommentar zur EU-Erbrechtsverordnung*, Manz'sche Verlags- und Universitätsbuchhandlung, 2020, πλαγιάριθμος 19· και γενικώς, Dutta, A., «Artikel 69 EuErbVO», *MünchKomm zum BGB*, τεύχος 11, 2020, πλαγιάριθμος 4. Εν προκειμένω, αυτή είναι η κοινή άποψη της Επιτροπής καθώς και της Ισπανικής και της Γερμανικής Κυβερνήσεως (αν και με ορισμένες διαφοροποιήσεις στην περίπτωση της τελευταίας).

48. Αν και ο κανονισμός δεν παρέχει ρητώς απάντηση στο ερώτημα αυτό, μου φαίνεται, εντούτοις, δυνατή η συναγωγή της απαντήσεως κατόπιν ερμηνείας του κανονισμού σύμφωνα με τα συνήθη ερμηνευτικά κριτήρια (εξαιρουμένου του γραμματικού, καθόσον, επαναλαμβάνω, δεν υφίσταται ρητός κανόνας ως προς το σημείο αυτό στον κανονισμό). Μια ενιαία απάντηση στο σύνολο της Ένωσης [25] είναι, αναμφίβολα, προτιμότερη για τους σκοπούς της ασφάλειας δικαίου.

49. Η ενιαία αυτή απάντηση διασφαλίζει, επιπλέον, ότι ένα κληρονομητήριο θα έχει τα ίδια αποτελέσματα σε περίπτωση που τα αντίγραφά του προσκομιστούν, ταυτοχρόνως, προς εξέταση σε περισσότερα του ενός κράτη μέλη. Εάν, υπό τις συνθήκες αυτές, επαφίετο σε κάθε ένα από τα εν λόγω κράτη να καθορίσουν τον χρόνο εκτιμήσεως του κύρους του αντιγράφου, τότε το αντίγραφο που θα προσκομιζόταν ταυτοχρόνως σε διάφορες εθνικές δικαιοδοσίες θα μπορούσε να αναπτύξει διαφορετικά αποτελέσματα λόγω της διαφορετικής αξιολογήσεώς του (συνεπεία της εκτιμήσεως σε διαφορετικά χρονικά σημεία) σε καθεμία από αυτές [26].

1. Η συστηματική ερμηνεία

50. Ο κανονισμός περιέχει εκφράσεις που συνδέουν την απαίτηση περί ισχύος, από χρονικής απόψεως, του αντιγράφου με την πρώτη στιγμή κατά την οποία ο κάτοχός του το προσκομίζει ενώπιον της αρχής που πρέπει να αποφανθεί επί της αιτήσεώς του. Ο καθορισμός του χρονικού αυτού σημείου (αυτού της καταθέσεως της αιτήσεως ή άλλου μεταγενέστερου) εξαρτάται από τη φύση της διαδικασίας και από τους κανόνες που τη διέπουν στο συγκεκριμένο κράτος μέλος.

51. Η σύνδεση αυτή προκύπτει από τις λέξεις «χρήση» και «επικαλεσθούν» του άρθρου 63, παράγραφος 1, καθώς και από την αναφορά στο πρόσωπο που κατέχει το αντίγραφο και που, προκειμένου να «είναι σε θέση να χρησιμοποιήσει» το κληρονομητήριο, μετά τη λήξη της περιόδου ισχύος του αντιγράφου, πρέπει να ζητήσει την παράταση ισχύος του αντιγράφου, σύμφωνα με το άρθρο 70, παράγραφος 3.

52. Οι χρησιμοποιούμενοι όροι είναι δηλωτικοί μιας δραστηριότητας η οποία αναλώνεται άμα τη πραγματοποιήσει της: η «χρήση» περιγράφει την ενέργεια της προσκομίσεως του αντιγράφου ή της καταθέσεώς του ενώπιον της αρμόδιας αρχής. Όποιος «επικαλείται» μια ιδιότητα δηλώνει ότι κατέχει την ιδιότητα αυτήν, ακριβώς κατά το χρονικό αυτό σημείο. Το αντίγραφο το οποίο αποτελεί το αντικείμενο των ενεργειών αυτών, ή τις συνοδεύει, πρέπει να ισχύει κατά τον χρόνο υλοποίησης της σχετικής ενέργειας.

53. Η αιτιολογική σκέψη 71 του κανονισμού διακηρύσσει ότι «η προστασία θα πρέπει να παρέχεται εφόσον υποβάλλονται επικυρωμένα αντίγραφα που εξακολουθούν να ισχύουν». Από τη διατύπωση αυτή μπορεί να συναχθεί ότι το εν ισχύι κατά την προσκόμισή του αντίγραφο είναι ικανό να παραγάγει αποτελέσματα ακόμη και μετά τη λήξη ισχύος του [27].

54. Είναι αληθές ότι η παρατιθέμενη φράση αναφέρεται σε μια πολύ συγκεκριμένη κατάσταση και, ως εκ τούτου, το εύρος της είναι περιορισμένο [28]: αφορά την προστασία τρίτων που προβαίνουν σε πληρωμές ή παραδίδουν περιουσιακά στοιχεία σε (ή τα αποκτούν από) πρόσωπο

[25] Πλην της Ιρλανδίας και της Δανίας.

[26] Γραπτές παρατηρήσεις της Επιτροπής, σημείο 22, και της Γερμανικής Κυβερνήσεως, σημείο 28.

[27] Γραπτές παρατηρήσεις της Επιτροπής, σημείο 25, και της Ισπανικής Κυβερνήσεως, σημείο 45.

[28] Ανεξαρτήτως του ότι, ως εκ της συστηματικής θέσεώς της (σε αιτιολογική σκέψη), η μνεία αυτή στερείται καθ' αυτό κανονιστικού χαρακτήρα.

που αναγράφεται στο κληρονομητήριο ως νομιμοποιούμενο συναφώς. Τα πρόσωπα αυτά [29] δεν λαμβάνουν καμία πληροφόρηση σχετικά με την αναστολή των αποτελεσμάτων του κληρονομητηρίου, η οποία μπορεί να επέλθει κατά τη διάρκεια της διαδικασίας διορθώσεως, τροποποιήσεως ή ανακλήσεώς του (άρθρο 73, παράγραφος 1, στοιχείο α′, του κανονισμού).

55. Τα αποτελέσματα του αντιγράφου μπορούν να τεθούν υπό αμφισβήτηση κατά τη διάρκεια της περιόδου αυτής· ωστόσο, για τα τρίτα πρόσωπα που ανέφερα το αντίγραφο εξακολουθεί να είναι σε ισχύ, από χρονικής απόψεως [30], αφ' ης στιγμής δεν είχε αμφισβητηθεί κατά την ενώπιόν τους προσκόμισή του και δεν προβλέπεται ότι η εκδίδουσα το κληρονομητήριο αρχή τούς ενημερώνει για την τύχη του εγγράφου αυτού.

56. Εν πάση περιπτώσει, εκτιμώ ότι οι προμνησθείσες διατάξεις συνηγορούν μάλλον υπέρ της θέσεως περί μίας (σιωπηρής) ενιαίας λύσεως παρά υπέρ των πολλών εθνικών προσεγγίσεων.

2. Η τελολογική ερμηνεία: εξάλειψη των εμποδίων που απορρέουν από τον διασυνοριακό χαρακτήρα της κληρονομικής διαδοχής

57. Η θέση κατά την οποία η αρχική προσκόμιση ενός αντιγράφου αποτελεί το κρίσιμο χρονικό σημείο για την εκτίμηση της από χρονικής απόψεως ισχύος του θεμελιώνεται σε επιχειρήματα συνδεόμενα με τους σκοπούς που διαπνέουν το καθεστώς των εγγράφων αυτών.

58. Εάν η (αρχική) προσκόμιση του αντιγράφου δεν αποτελούσε το κρίσιμο χρονικό σημείο και απαιτείτο η εκ νέου προσκόμισή του σε μεταγενέστερο χρόνο, τούτο θα είχε ως συνέπεια καθυστερήσεις καθώς και πρόσθετες διαδικασίες και προσπάθειες τόσο για τους ενδιαφερόμενους όσο και για τις αρχές που είναι επιφορτισμένες με τη διεκπεραίωση της κληρονομικής διαδοχής [31].

59. Η ως άνω συλλογιστική συνδέεται άμεσα με τους σκοπούς που υπαγόρευσαν την καθιέρωση του κληρονομητηρίου. Συγκεκριμένα, η θέσπισή του είχε ως σκοπό:

– «να κατοχυρώνονται με αποτελεσματικότητα τα δικαιώματα των κληρονόμων και των κληροδόχων, των άλλων οικείων προσώπων που σχετίζονται με τον θανόντα, καθώς και των κληρονομικών δανειστών»· και

– να διασφαλίζεται «γρήγορη, ομαλή και αποτελεσματική διευθέτηση των διαδοχών με διασυνοριακές επιπτώσεις» [32].

60. Η απαίτηση το αντίγραφο να είναι σε ισχύ όχι μόνον κατά την προσκόμισή του, αλλά και όταν η αρχή ενώπιον της οποίας προσκομίζεται πρόκειται να λάβει την οριστική απόφασή της, θα έθετε σε κίνδυνο την επίτευξη των σκοπών αυτών. Σε μια τέτοια περίπτωση, πολύ πιθανώς, στην πράξη, οι περιπτώσεις στις οποίες ο ενδιαφερόμενος θα έπρεπε να αιτηθεί παράταση, ή νέο αντίγραφο, από την εκδίδουσα αρχή θα υπερέβαιναν σε αριθμό εκείνες στις οποίες κάτι τέτοιο δεν θα ήταν αναγκαίο.

[29] Εν αντιθέσει προς εκείνα στα οποία χορηγήθηκαν επικυρωμένα αντίγραφα δυνάμει του άρθρου 70, παράγραφος 1.

[30] Εκτός εάν, κατά τη διενέργεια της πληρωμής ή της συναλλαγής, είχαν με κάποιον τρόπο λάβει γνώση της αμφισβητήσεως του κληρονομητηρίου ή αγνοούσαν το στοιχείο αυτό από βαριά αμέλεια: βλ. άρθρο 69, παράγραφοι 3 και 4, in fine.

[31] Στη θεωρία βλ., μεταξύ άλλων, αναφορές στην υποσημείωση 24 των παρουσών προτάσεων· βλ., επίσης, γραπτές παρατηρήσεις της Γερμανικής Κυβερνήσεως, σημεία 25, 26 και 29, και, έστω και λιγότερο αναλυτικές, παρατηρήσεις της Επιτροπής, σημείο 26.

[32] Αιτιολογικές σκέψεις 7 και 67 του κανονισμού.

61. Πρέπει να ληφθεί υπόψη, κατά την εξέταση των πλεονεκτημάτων και των μειονεκτημάτων, ότι η εκδίδουσα το αντίγραφο αρχή βρίσκεται, κατά κανόνα [33], σε κράτος μέλος διαφορετικό από αυτό στο οποίο προσκομίζεται το αντίγραφο, με αποτέλεσμα η επανειλημμένη υποβολή αιτήσεων να οδηγεί αναπόφευκτα σε καθυστερήσεις και πρόσθετα έξοδα [34]. Στον ίδιον αυτόν βαθμό πλήττεται η ταχύτητα, η ευελιξία και η αποτελεσματικότητα του συστήματος.

62. Επιπλέον, όπως επισημαίνει η Γερμανική Κυβέρνηση [35], η πρόσθετη περίοδος που προσφέρει η παράταση ή η ανανέωση του επικυρωμένου αντιγράφου ενδεχομένως να μην αρκεί για να διασφαλίσει την ισχύ του κατά τον χρόνο λήψεως της αποφάσεως. Σε μια τέτοια περίπτωση, θα ήταν αναγκαία η υποβολή διαδοχικών αιτήσεων παρατάσεως ή ανανεώσεως, αναλόγως της μεγαλύτερης ή μικρότερης διάρκειας της διαδικασίας.

63. Φρονώ, εν συνόψει, ότι η κατά γενικό κανόνα επιβολή στον ενδιαφερόμενο της υποχρεώσεως να ζητεί την παράταση ισχύος του αντιγράφου –ή την έκδοση νέου–, όταν το προσκομιζόμενο αντίγραφο είναι σε ισχύ και παράγει αποτελέσματα κατά το χρονικό σημείο της διαδικασίας κατά το οποίο προσκομίζεται, δεν συνάδει με τον κανονισμό.

Γ. Η συμφωνία του κληρονομητηρίου (και των αντιγράφων του) με τη νομική πραγματικότητα

64. Ωστόσο, είναι πιθανό, μετά την αρχική στιγμή της προσκόμισης του αντιγράφου, να ανακύψουν αμφιβολίες ή ενδείξεις περί του ότι το κληρονομητήριο έχει διορθωθεί, τροποποιηθεί, ανακληθεί ή ανασταλεί. Υπό τις συνθήκες αυτές, το αντίγραφο θα μπορούσε, εκ των υστέρων, να μην αναπαράγει πιστά το κληρονομητήριο.

65. Η διευκόλυνση της διεκπεραίωσης της κληρονομικής διαδοχής με διασυνοριακές επιπτώσεις αποτελεί ουσιώδη σκοπό του κανονισμού, πλην όμως δεν συνιστά απαρέγκλιτη επιταγή. Συνυπάρχει με τη μέριμνα να διατηρείται η ταυτότητα μεταξύ των όσων πιστοποιούνται και της νομικής πραγματικότητας. Η τελευταία αυτή επιδίωξη εκφράζεται, από τη μεριά της, με την ανάγκη να διασφαλίζεται συμφωνία μεταξύ της πραγματικότητας και του κληρονομητηρίου καθώς και μεταξύ αυτού και των αντιγράφων του.

66. Στο πλαίσιο κατ' αντιμωλίαν διαδικασίας, ο διάδικος τον οποίον βλάπτει το περιεχόμενο του κληρονομητηρίου έχει συμφέρον να επιστήσει την προσοχή στα σημεία αυτά, δύναται δε, κατά περίπτωση, να γνωστοποιήσει στην αρχή που έχει επιληφθεί της υποθέσεως τυχόν αλλαγές στο αρχικό έγγραφο (το κληρονομητήριο) οι οποίες επήλθαν μετά την έκδοση του προσκομισθέντος αντιγράφου [36].

67. Υπό τις συνθήκες αυτές, ουδόλως κωλύεται η αρχή που καλείται να τάμει τη διαφορά να εξετάσει τη βασιμότητα των επιχειρημάτων με τα οποία αμφισβητείται η συμφωνία του κληρονομητηρίου με την πραγματικότητα ή του κληρονομητηρίου με το αντίγραφο και να ζητήσει να προσκομισθεί *νέο* έγγραφο ανταποκρινόμενο στην πραγματικότητα.

[33] Το κληρονομητήριο που εκδίδεται σε ορισμένο κράτος μέλος για να χρησιμοποιηθεί σε άλλο παράγει τα αποτελέσματα του κανονισμού στο πρώτο κράτος, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 62, παράγραφος 3, του κανονισμού.

[34] Ο κανονισμός, όπως έχω ήδη αναφέρει, δεν ρυθμίζει τη διαδικασία της παρατάσεως. Μπορεί εύλογα να θεωρηθεί ότι, στον βαθμό που το κληρονομητήριο δεν έχει τροποποιηθεί ή ανακληθεί και η εκδίδουσα αρχή δεν έχει πληροφορίες περί του αντιθέτου, η παράταση θα είναι αυτόματη. Ωστόσο, το ζήτημα επαφίεται στα κράτη μέλη, τηρουμένων των αρχών της ισοδυναμίας και της αποτελεσματικότητας.

[35] Σημείο 26 των γραπτών παρατηρήσεών της.

[36] Κατά κανόνα θα πρέπει επίσης να αποδείξει τις αλλαγές αυτές. Στην περίπτωση αυτή, μπορεί να ζητήσει αντίγραφο του κληρονομητηρίου ως πρόσωπο με «έννομο συμφέρον» κατά την έννοια του άρθρου 70, παράγραφος 1, του κανονισμού.

68. Άλλως έχουν τα πράγματα στις διαδικασίες στις οποίες δεν υφίσταται υποχρέωση ενημερώσεως άλλων ενδιαφερομένων ή εν δυνάμει θιγόμενων σχετικά με τον φάκελο της διαδικασίας προκειμένου να παρασταθούν ενώπιον της αποφασίζουσας αρχής. Όπως εξήγησα προηγουμένως, ο κανονισμός έχει θεσπίσει εγγυήσεις [37] οι οποίες παρέχουν τη λύση στις περιπτώσεις αυτές.

69. Πράγματι, η εκδίδουσα αρχή οφείλει να ενημερώσει τα πρόσωπα στα οποία εξέδωσε το αντίγραφο για κάθε αλλαγή σχετικά με το κληρονομητήριο [38], προκειμένου να αποτραπεί η καταχρηστική χρήση του [39]. Κατά τη γνώμη μου, ο διάδικος που δεν ενημερώνει (την αρχή του κράτους υποδοχής ενώπιον της οποίας έχει προσκομιστεί το αντίγραφο) ότι αυτό δεν συμφωνεί πλέον με το πρωτότυπο, διότι το τελευταίο έχει ανακληθεί, διορθωθεί ή τροποποιηθεί, ενεργεί καταχρηστικά.

70. Τέλος, εάν η αρχή ενώπιον της οποίας προσκομίζεται το αντίγραφο έχει αποκτήσει, με άλλους τρόπους, στοιχεία που δικαιολογούν ευλόγως τις αμφιβολίες της ως προς την κατάσταση του πρωτοτύπου, ουδόλως κωλύεται να απαιτήσει από τον ενδιαφερόμενο να αποδείξει τη συγκεκριμένη αυτή περίσταση.

71. Όπως έχω ήδη επισημάνει, ο κανονισμός επιτρέπει στον κάτοχο του αντιγράφου να ζητήσει την παράταση ισχύος του ή την έκδοση νέου αντιγράφου [40] χωρίς καμία προϋπόθεση [41]. Η πρόβλεψη αυτή διαφέρει από αυτήν που περιελάμβανε η αρχική πρόταση της Επιτροπής, το άρθρο 43 της οποίας περιόριζε τα αποτελέσματα των αντιγράφων στους τρεις μήνες [42]. Ένα αντίγραφο δεν μπορούσε να εκδοθεί αρχικώς για μεγαλύτερο διάστημα ούτε μπορούσε να παραταθεί η ισχύς του αντιγράφου το οποίο είχε παύσει να ισχύει. Η μόνη επιλογή που είχε ο ενδιαφερόμενος ήταν να ζητήσει την έκδοση νέου αντιγράφου.

72. Η βραχεία διάρκεια της προβλεφθείσας περιόδου προκάλεσε την αντίδραση εκπροσώπων της θεωρίας και επαγγελματιών του δικαίου [43]. Το άρθρο 43 της προτάσεως τροποποιήθηκε στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, το οποίο πρότεινε την ισχύουσα διατύπωση.

37 Σημείο 41 των παρουσών προτάσεων.

38 Ο κανονισμός δεν θέτει όρια στην υποχρέωση αυτή. Κατά την κρίση μου, η αρχή δεν απαλλάσσεται της υποχρεώσεως αυτής μετά το πέρας των έξι μηνών: η αίτηση για την παράταση ισχύος του αντιγράφου δεν υποβάλλεται κατ' ανάγκην άμα τη λήξει της ισχύος του.

39 Μετά τη γνωστοποίηση του γεγονότος αυτού, τα πρόσωπα υπέρ των οποίων έχει εκδοθεί το ισχύον αντίγραφο (ήτοι, αυτό του οποίου η ισχύς δεν έχει ακόμη λήξει) δεν χρειάζεται να αναμείνουν να παρέλθει η περίοδος των έξι μηνών προκειμένου να αιτηθούν την έκδοση νέου, αφ' ής στιγμής το προηγούμενο έχει καταστεί ανίσχυρο.

40 Αν και ο κανονισμός δεν αναφέρει τίποτα σχετικώς, φαίνεται εύλογο η παράταση ισχύος του αντιγράφου να συνδέεται με την περίπτωση της μη τροποποιήσεως του κληρονομητηρίου και η αίτηση εκδόσεως νέου αντιγράφου με την περίπτωση της τροποποιήσεώς του. Τίποτα δεν εμποδίζει την επιλογή της δεύτερης εναλλακτικής ακόμη και αν το πρωτότυπο δεν έχει τροποποιηθεί.

41 Εν αντιθέσει προς ό,τι συμβαίνει με την έκδοση για διάστημα μεγαλύτερο των έξι μηνών, η οποία είναι μεν δυνατή, πλην όμως «[σ]ε εξαιρετικές, δεόντως αιτιολογημένες, περιπτώσεις», κατά το άρθρο 70, παράγραφος 3, του κανονισμού. Δεν υφίστανται ενδείξεις ως προς τις περιπτώσεις που καλύπτονται από την εξαίρεση. Κατά τη γνώμη μου, η αρχική εκτίμηση ότι μια διαδικασία πρόκειται να διαρκέσει περισσότερο από έξι μήνες δεν πρέπει να αποτελεί μία από τις περιπτώσεις αυτές, καθόσον δεν είναι σπάνιο η μέση διάρκεια των συνήθων διαδικασιών σε θέματα κληρονομικής διαδοχής να υπερβαίνει τους έξι μήνες, ιδίως σε συγκεκριμένα κράτη μέλη.

42 Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη διεθνή δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δίκαιο, την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων και δημόσιων εγγράφων στον τομέα της κληρονομικής διαδοχής και την καθιέρωση ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου [COM(2009) 154 τελικό].

43 Βλ. Crône, R., «Le certificat successoral européen», σε Khairallah, G., και Revillard, M., *Perspectives du droit des successions européennes et internationales*, Defrénois, Lextenso éditions, 2010, σ. 155, ιδίως σ. 168. Επίσης, θέση του Conseil des Notariats de l'Union Européenne, της 11ης Δεκεμβρίου 2009, κατόπιν προτάσεως της Επιτροπής, διαθέσιμη σε http://www.notaries-of-europe.eu/index.php?pageID=4976, σ. 6. Μεταξύ των εναλλακτικών λύσεων προβλεπόταν η δημιουργία ηλεκτρονικών κληρονομητηρίων και η προώθηση της διασυνδέσεως των εθνικών μητρώων εγγράφων σχετικών με την κληρονομική διαδοχή: στον βαθμό που οι αρχές θα είχαν άμεση πρόσβαση στις πληροφορίες, δεν ήταν αναγκαίος ο χρονικός περιορισμός της ισχύος του αντιγράφου. Η Επιτροπή έχει στηρίξει σχετικές μελέτες, τα αποτελέσματα των οποίων είναι διαθέσιμα στη δικτυακή πύλη της ευρωπαϊκής ηλεκτρονικής δικαιοσύνης (https://e-justice.europa.eu/content_general_information-166-es.do?init=true). Μέχρι στιγμής, ελάχιστα μόνον εθνικά μητρώα ευρωπαϊκών κληρονομητηρίων είναι διασυνδεδεμένα.

73. Η τελικώς προκριθείσα λύση, περισσότερο ευέλικτη, επιτρέπει την αρμονική συνύπαρξη των σκοπών του κανονισμού:

– αφενός, λαμβάνει υπόψη την ημερομηνία προσκομίσεως του αντιγράφου ως χρονικό σημείο κατά το οποίο πρέπει κανονικά να εξετάζεται η ισχύς του από χρονικής απόψεως·

– αφετέρου, θεσπίζει μηχανισμούς για την επαλήθευση της ταυτότητας μεταξύ κληρονομητηρίου και αντιγράφου σε περίπτωση κατά την οποία η αρχή, ενόψει της αποφάσεώς της, έχει αμφιβολίες σε σχέση με αντίγραφο το οποίο έχει εν τω μεταξύ παύσει να ισχύει.

74. Φρονώ ότι, κατ' αυτόν τον τρόπο, συνυπάρχουν αρμονικά μεταξύ τους ο σκοπός να καθίσταται δυνατή για τους ενδιαφερομένους η «γρήγορη, ομαλή και αποτελεσματική διευθέτηση των διαδοχών με διασυνοριακές επιπτώσεις» και ο σκοπός να βεβαιώνονται οι αρμόδιες αρχές για την ακρίβεια των πληροφοριών που περιλαμβάνονται στο κληρονομητήριο και αντικατοπτρίζονται στο αντίγραφο.

75. Η λύση αυτή επιτρέπει την πιστότερη διαφύλαξη του τεκμηρίου ότι το πρόσωπο ή τα πρόσωπα που κατονομάζονται στο κληρονομητήριο (εν προκειμένω, ως κληρονόμοι) κατέχουν τα δικαιώματα ή τις εξουσίες που προσδιορίζονται στο κληρονομητήριο, χωρίς άλλες προϋποθέσεις ή/και περιορισμούς εκτός από τους προβλεπόμενους στο κληρονομητήριο, του οποίου το επικυρωμένο αντίγραφο μεταφέρει απλώς τις πληροφορίες αυτές στις αρμόδιες αρχές άλλου κράτους μέλους.

V. Πρόταση

76. Λαμβανομένων υπόψη των προεκτεθέντων, προτείνω να δοθεί στο τρίτο προδικαστικό ερώτημα του Oberster Gerichtshof (Ανωτάτου Δικαστηρίου, Αυστρία) η ακόλουθη απάντηση:

«Το άρθρο 69, σε συνδυασμό με το άρθρο 70, παράγραφος 3, του κανονισμού (ΕΕ) 650/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 4ης Ιουλίου 2012, σχετικά με τη διεθνή δικαιοδοσία, το εφαρμοστέο δίκαιο, την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων, την αποδοχή και εκτέλεση δημόσιων εγγράφων στον τομέα της κληρονομικής διαδοχής και την καθιέρωση ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου, έχει την έννοια ότι πρέπει να αναγνωρίζονται τα αποτελέσματα του επικυρωμένου αντιγράφου ευρωπαϊκού κληρονομητηρίου που ίσχυε κατά την αρχική προσκόμισή του, πλην όμως έπαυσε να ισχύει προτού η αρμόδια αρχή εκδώσει την αιτηθείσα απόφαση.

Κατ' εξαίρεση, όταν υφίστανται εύλογες ενδείξεις ότι το ευρωπαϊκό κληρονομητήριο έχει διορθωθεί, τροποποιηθεί ή ανακληθεί ή έχουν ανασταλεί τα αποτελέσματά του πριν από την απόφαση της εν λόγω αρχής, η τελευταία δύναται να απαιτήσει την προσκόμιση νέου αντιγράφου ή αντιγράφου του οποίου η ισχύς έχει παραταθεί.»